

(5) Leslie A. Fiedler: »The Return of the Vanishing American«, Skin and Day, New York, 1968.

(6) I spidsen for sit 7. kavalleri foretog George A. Custer et overraskelsesangreb på cheyenne-høvdingen, Black Kettles lejr ved floden Washita i Oklahoma natten til den 27. november 1868. Lejren blev stormet fra alle sider og næsten jævnet med jorden. En del cheyenner gjorde modstand, men hovedsageligt dræbte Custers tropper søvndrukne og ubevæbnede flygtende mennesker, bl. a. et stort antal kvinder og børn. Alt i alt blev 101 indianere myrdet og ca. 50 taget til fange.

(7) I 1956 instruerede Penn på fjernsynet Leslie Stevens' »Portrait of a Murderer« og »Private Property«. Sidstnævnte stykke filmatiserede Stevens selv i 1959 med sin hustru, Kate Manx, Corey Allen og Warren Oates i hovedrollerne. Dansk titel: »Adgang forbudt«.

(8) Den af Warners godkendte version af »Billy the Kid« slutter med, at sheriffen Pat Garrett (John Dehner) – efter »i selvforsvar« at have skudt den ubevæbnede Billy – vender sig mod sin kone (Jo Summers) og – hvis jeg ikke husker forkert – siger: »Let's go home«.

(9) I sin bog om Penn (Movie Paperbacks, Studio Vista, 1967 skriver Robin Wood i forbindelse med »Toget«, at Penn arbejdede med action- og exterior-scener i en uge plus to dage sammen med Burt Lancaster, inden han fik at vide, at Frankenheimer på Lancasters ønske skulle sættes ind i stedet for ham (side 94).

I Gerald Pratley's »The Cinema of John Frankenheimer« (The International Film Guide Series. A. Zwemmer Ltd., London, 1969) citeres Frankenheimer: »Jeg havde aldrig haft nogen planer om at lave »Toget«. Der var en anden instruktør på, som havde filmet i to uger, hvorefter han rejste. Selv i dag ved jeg ikke helt nøjagtigt, hvad der skete. Det var en konflikt mellem to personligheder om hvilken slags film, de hver især ønskede at lave. Jeg tror, at instruktøren, Arthur Penn, ønskede at lave én film og producenten Burt Lancaster en anden. Penn har siden, med »Bonnie og Clyde«, bevist, at han kan lave den slags film, han ønsker at lave, så jeg tror, det hele var en idé-mæssig uenighed mere end noget andet.« (side 123).

(10) The Group Theatre blev grundlagt i 1931 i New York af Lee Strasberg, Harold Clurman og Cheryl Crawford, øjensynlig med Konstantin Stanislavskis og Vladimir Nemirovitj Dantjenkos »Moskvas Kunstneriske Teater« som forbillede. The Group Theatre's førende dramatikere var Clifford Odets. Repertoiret omfattede dels socialt budskabs-teater, dels mer og mer stærkt psykologisk orienterede dramaer, og forestillingerne udmærkede sig ikke mindst ved et strålende ensemble-spil.

(11) Jean-Paul Sartre interviewet i brochuren »Sartre sulla Mostra di Venezia«, udgivet af en venstreradikal, italiensk protest-gruppe under Venedig-festivalen 1968.

**MORTEN /
PIIL**

ALICE'S RESTAURANT

Arlo Guthrie i »Alice's Restaurant« er på mange måder en typisk Arthur Penn-helt. Han er en mand uden ståsted, på én gang på flugt fra det traditionelle samfund og på jagt efter »noget bedre«. Heri ligner han Billy the Kid, Mickey One, Bubber i »The Chase« og Bonnie og Clyde. Arthur Penns hovedpersoner er uvægerligt outsiders i mere eller mindre artikuleret oprør mod samfundets etablerede værdier, og søger de en plads i et fællesskab, må de enten opgive den (Brando i »The Chase«) eller finde det i et meget specielt forhold til en meget speciel person (Anne Bancroft i »The Miracle Worker«).

Men bortset fra Brando i »The Chase« er Arlo Guthrie det nærmeste, Penn hidtil er kommet en »positiv« mandlig helt. Modsat Billy the Kid, Mickey One og Clyde er han uden aggressioner og kompleks, en langhåret ironiker, der helt er uforpligtende cool i forholdet til omgivelserne. Han er en tvivlrådig repræsentant for det amerikanske ungdomsoprør, lidt hippie, lidt folkesanger, lidt landevejsbums. Han er lige så passiv som modstykket Ray er aktiv. Sammen med konen Alice prøver Ray at skabe et fællesskab mellem hippier og drop-outs i en uindviet kirke og i deres restaurant i Stockbridge. Forsøget mislykkes, ikke mindst fordi sammenholdet mellem Alice og Ray ikke er stærkt nok til at danne grundvolden for opbyggelsen af et kollektiv. Som Penn understreger i Jan Agheds interview, kan de ikke løsgøre sig fra de borgerlige normer, de tilsyneladende forkaster. Det afsluttende »bryllup« er på én gang en ironisk erkendelse og en smertefuld beklagelse af dette.

»Alice's restaurant« er således Penns hidtil mest reflekterede og reflekterende film. Af gemyt er Penn ikke langt fra at være en frustreret romantiker. Han giver selv sine infantile, afsporede oprørere (Billy the Kid, Clyde) en vis romantisk aura, gerne med en smuk amerikansk natur som baggrund, og i »The Chase« bryder romantikken klart igennem, i billedet af en hest, der løber over vejen foran Brandos bil, og i den ret forenkledede opfattelse af ung truet uskyldighed (Robert Redfords Bubber, hjulpet af Jane Fonda og James Fox) sat op mod kapitalstærk korruption. Også Alice og Ray ses i filmens begyndelse i forbindelse med heste, i et kort afsnit, hvor de prøver at elske i en hestestald. Det mislykkes som så meget andet i filmen. Ray og Alice kan ikke realisere den kollektive erotik. Alice får skyldfølelse af at stå i forhold til »hvalpene« i kollektivet, og kan kun få afløb for denne skyldfølelse i aggressioner mod Ray.

Den fællesskabets religion, Alice og Ray prøver at opbygge i den forladte kirke, har altså ikke udryddet den traditionelle borgerlige erotiske skyld-problematik, som i noget mere afslappet form også optræder hos Arlo, der flere gange demonstrerer en halv-puri-

tansk modvilje mod sex uden følelsesengagement. Samtidig har han et fjernt forhold til den fortid, hvis restriktioner han alligevel ikke helt kan forkaste. Når Penn har valgt at indlægge Woody Guthrie i filmen, kan det bl. a. skyldes, at han har villet lægge en symbolsk værdi i, at fortiden taler til Arlo gennem en stum og lammet mand. Da han finder en del af Woodys fortidige Amerika ved et missionstelt, går han i en stor bue udenom.

Karakteristisk nok er filmen mindst spændende i de tyndt gennet samfundskritiske afsnit, slagsmålet i caféen med bøllerne, der ikke kan lide langhårede (en næsten identisk scene findes i »Easy Rider«), og de satiriske passager omkring affaldshistorien og Arlos session, taget direkte fra den 20 minutter lange, meget vittige »Alice's Restaurant Massacree«, som Arlo Guthrie fremsiger og synger på hele den ene side af sin første plade fra 1967. Den tørre, barokke galgenhumor i disse afsnit virker mere overbevisende på pladen, hvor den satiriserende stilisering falder bedre ind i helheden, end det kan lade sig gøre i filmen, hvor disse hårdt optrukne karikerende afsnit kommer til at virke ubehageligt indlagte i den afslappede realistiske sammenhæng. Ellers har Penn tydeligvis bestræbt sig på at være åben, retfærdig og solidarisk. Scenerne med Arlo og hans syge, lammede far udtrykker i al deres tilsyneladende enkelhed en sær blanding af kontaktløshed og tilbageholdt varme, og som Alice og Ray tegner Pat Quinn og James Broderick et bevægende portræt af et ægtepar på hektisk jagt efter et nyt livsgrundlag.

■ ALICE'S RESTAURANT (ALICE'S RESTAURANT), USA 1969. DISTRIBUTION: United Artists. PRODUKTION: Florin Corporation. PRODUCERE: Hillard Elkins og Joseph Manduke. ASSOCIATE PRODUCER: Harold Leventhal. INSTRUKTØR: Arthur Penn. INSTRUKTØRASSISTENT: William Gerrity, Jr. og Frank Simpson. MANUSKRIFT: Venable Herndon og Arthur Penn. Efter Arlo Guthries sang »Alice's Restaurant Massacree«. CHEFFOTOGRAF: Michael Nebbia. KAMERA: Victor Kemper. FARVESYSTEM: DeLuxe. FORMAT: Widescreen. KLIP: Dede Allen og Gerald Greenberg. PRODUKTIONSTEGNER: Warren Clymer. DEKORATION: John Mortenson. TONE: Abe Seidman, Sanford Rachow, Jack Fitzstephens og Richard Vorisek. MUSIK: Arlo Guthrie og Garry Sherman. ARRANGØR: Garry Sherman. MUSIKALSK LEDELSE: Fred Hellerman. SANGE: »Songs to Agein Children« (Joni Mitchell), »Pastures of Plenty« og »Car Song« (Arlo Guthrie). KOSTUMER: Anna Hill Johnstone, George Newman og Marilyn Putnam. MEDVIRKENDE: Arlo Guthrie (ARLO GUTHRIE), Pat Quinn (ALICE), James Broderick (RAY), Michael McClanathan (SHELLY), Geoff Outlaw (ROGER), Tina Chen (MARI-CHAN), Kathleen Dabney (KARIN), William Obenheim (OBIE), Seth Allen (EVANGELIST), Monroe Arnold (BLUEGLASS), Joseph Boley (WOODY), Pete Seeger (PETE SEEGER), Sylvia Davis (MARJORIE), Simm Landres (JACOB), Eulalie Noble (RUTH), Louis Beachner (DEAN), Mac Intyre Dixon (PRÆST), Rev. Dr. Pierre Middleton (PRÆST), Donald Marye (BEGRAVELSES-CHEF), Shelley Plimpton (RENIE), Lee Hays (LEE HAYS), Ronald Weyland (BETJENT), Eleanor Wilson, Vinnette Carroll, M. Emmet Walsh, Simon Deckard, Thomas De Wolfe, James Hannon, Graham Jarvis, John Quill, Frank Simpson. LÆNGDE: 111 min., 3025 m. DANSK UDLEJNING: United Artists. DANSK PREMIERE: Nygade 11.5.1970.